

16. Про затвердження Інструкції про порядок постачання і використання ключів до засобів криптографічного захисту інформації. Наказ від 12.06.2007 № 114. // Офіційний вісник України, № 50, стор. 99, стаття 2038, код акта 40341/2007
17. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах. Закон від 05.07.1994 № 80/94-ВР. // Відомості Верховної Ради України. –1994. – № 31. – Ст. 286.
18. Про Національну програму інформатизації: Закон України від 04.02.1998 № 74/98-ВР. // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 27. – Ст. 181.
19. Про Національну систему конфіденційного зв'язку. Закон від 10.01.2002 № 2919-III. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 15. – Ст. 103.
20. Про обов'язковий примірник документів: Закон України від 09.04.1999 № 595-XIV. // Відомості Верховної Ради України від 11.06.1999. – № 22. – Ст. 199.
21. Про систему електронних підписів, що застосовується в межах Співтовариства. Директива 1999/93/ЄС Європейського парламенту та Ради. 1999. // Офіційний журнал L 013, 19/01/2000 с.0012-0020.
22. Про телекомунікації: Закон від 18.11.2003 № 1280-IV. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 12. – Ст. 155.
24. eIDAS Regulation (Regulation (EU) №910/2014). European Commission. 2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ec.europa.eu/futurium/en/eidas-observatory/blogs>.
25. What are digital signatures? Transform business processes with electronic and digital signatures. 2016. Mode access: <https://acrobat.adobe.com/us/en/sign/capabilities/digital-signatures-faq.html>.

УДК 342.9

ДАВИДОВА Н.В.

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ПРОПАГАНДИ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Стаття присвячена проблематиці поняття пропаганди безпеки дорожнього руху. Проаналізовано літературу з дослідження поняття пропаганди безпеки дорожнього руху. Сформульовано авторське визначення поняття «пропаганда безпеки дорожнього руху». Вказано на відсутність у законодавстві України визначення пропаганди безпеки дорожнього руху.

Ключові слова: безпека дорожнього руху, пропаганда, профілактика, попередження дорожньо-транспортних пригод, пропаганда безпеки дорожнього руху.

Стаття посвящена проблематике понятия пропаганды безопасности дорожного движения. Осуществляется анализ литературы по исследованию понятия пропаганды безопасности дорожного движения. Формулируется авторское определение понятия «пропаганда безопасности дорожного движения». Указывается на отсутствие в законодательстве Украины определения пропаганды безопасности дорожного движения.

Ключевые слова: безопасность дорожного движения, пропаганда, профилактика, предупреждение дорожно-транспортных происшествий, пропаганда безопасности дорожного движения.

© ДАВИДОВА Н.В. – завідувач навчально-методичної лабораторії криміналістики при кафедрі адміністративного і кримінального права (Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара)

The article is devoted to the problems of concepts of propagation safety of road transport. The analysis of the literature, researching the concept of propagation of safety of road transport, was carried out. The author's definition of the concept of "propagation of safety of road transport" is formulated. It is pointed out, that there is no definition of the propagation of safety of road transport in the legislation of Ukraine.

Key words: road safety, propagation, preventive measures, prevention of road accidents, propagation of safety of road transport.

Постановка проблеми. Проблема аварійності та смертності на дорогах в нашій країні викликає велике занепокоєння, адже призводить до страшних наслідків: велика кількість убитих та поранених чоловіків, жінок та дітей – щонайменше 20 тисяч жертв щороку (загалом травмованих і загиблих). Водночас необхідно пам'ятати, що дорожні аварії не є стихійним лихом чи проявом вищих сил – вони піддаються науковому аналізу, що може достеменно виявити причини, чинники та обставини таких аварій. Проводячи аналіз, потрібно обирати дієві та ефективні інструменти державної політики, завдяки яким можливо успішно запобігти значній частині аварій, а в тому разі, коли запобігти не вдається, – суттєво зменшити тяжкість наслідків.

Безпека дорожнього руху (далі – БДР) має досить важливе значення, адже від неї прямо пропорційно залежить життя людей, а пропаганда БДР має сприяти й ефективному навчання громадян законодавчих правил безпечної поведінки і зменшення ДТП на дорозі.

Стан дослідження. Дослідженню питань забезпечення безпеки дорожнього руху присвятили науково-теоретичні розроблення такі вчені: В.М. Бесчастний, М.Ю. Веселов, А.В. Гаркуша, Т.О. Гуржій, С.М. Гусаров, В.В. Доненко, М.М. Долгополова, В.В. Єгупенко, О.Л. Міленін, А.В. Подоляка, В.Й. Разводовський, О.Ю. Салманова, А.О. Собакар, Л.І. Сопільник, М.М. Стоцька та ін.

Зазначені вчені зробили значний внесок у розвиток дослідження адміністративно-правових проблем забезпечення безпеки дорожнього руху. Однак наразі практично відсутні комплексні дослідження з проблем у сфері пропаганди безпеки дорожнього руху в сучасних умовах.

У сучасному суспільстві діяльність з пропаганди безпеки дорожнього руху є дієвим механізмом забезпечення належного рівня дорожньої безпеки, оскільки входить до єдиного комплексу заходів, спрямованих на зниження аварійності. Однак на тепер відсутні єдині вимоги до поняття та змісту такої діяльності, недостатньо чітко визначені напрями пропагандистської роботи, наявне законодавче регулювання не повною мірою відповідає сучасним реаліям. Велику актуальність у контексті наукового дослідження забезпечення пропаганди безпеки на дорогах становить з'ясування поняття «пропаганда безпеки дорожнього руху». У зв'язку з цим виникає необхідність більш детального розгляду цієї проблеми.

Метою статті є визначення поняття та сутності пропаганди безпеки дорожнього руху в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу. У зв'язку з тим, що поняття пропаганди безпеки дорожнього руху на законодавчому рівні не визначене та вона є одним із видів пропаганди загалом поряд із політичною, моральною, економічною й іншими її видами, то для повного дослідження вищевказаного поняття варто розпочати із з'ясування ключового поняття та систематизації пропаганди. Звернемося до пояснення в довідковій та науковій літературі. Це дасть змогу зрозуміти суть та правову природу такого поняття та встановити особливості щодо його призначення – запобігання дорожньо-транспортному травматизму та стимулюванню безпечної поведінки учасників дорожнього руху, а також підвищенню їх рівня правосвідомості.

Великий енциклопедичний словник визначає пропаганду (від лат. *propaganda* – те, що підлягає поширенню) як розповсюдження політичних, філософських, наукових та інших ідей у суспільстві; в більш вузькому сенсі – формування у мас певного світогляду [1, с. 944].

На думку В.П. Горбатенко, пропаганда (новолат. *propaganda*, від лат. *propagare* – поширювати, розповсюджувати) – діяльність, що передбачає системне поширення, поглиблене роз'яснення соціально-політичних, економічних, правових поглядів, ідей, теорій та забезпечує формування у суспільстві певних настроїв, закріплення у свідомості громадян тих чи інших цінностей, орієнтацій, уявлень з метою максимального розширення кола прибічників відповідної ціннісної системи [2, с. 544].

Таке трактування дещо відрізняється за змістом від визначення Великого енциклопедичного словника, в ньому вже говориться про «діяльність», що вказує на більш широкий спектр

активних дій та завдань порівняно із «розповсюдженням», окрім цього, доповнено поняття «системне поширення», що вказує на «постійний, систематичний характер».

Ще більш глибоке визначення пропаганди дає Юридична енциклопедія, що натепер є першим в Україні багатотомним систематизованим зводом знань про державу і право, яка визначає, що пропаганда – це діяльність, спрямована на поширення певних ідей, учень і поглядів серед визначених цільових груп або соціуму в цілому з метою формування в них відповідних світоглядних позицій [3].

Вказане визначення схоже з фіксацією поняття «пропаганда» словником Української радянської енциклопедії, однак у наведеному трактуванні з'являється результат впливу пропаганди на людські спільноти, зокрема – формування в них відповідних світоглядних позицій.

Таким чином, можна зробити висновок, що пропаганда впливає на розумові процеси величезних мас людей через різні емоційні, образні, пізнавальні механізми, переводить суспільну свідомість на якісно новий рівень, формуючи нові поведінкові моделі й інститути громадянського суспільства.

Як зазначалося вище, оскільки на українському законодавчому рівні дефініція досліджуваного терміна відсутня, з метою пошуку визначення поняття «пропаганда безпеки дорожнього руху» звернемося до деяких вітчизняних та закордонних авторів, якими було опубліковано низку праць з пропаганди/профілактики безпеки дорожнього руху.

Особливої уваги заслуговує наукове дослідження І.К. Шахриманьяна «Деятельность органов внутренних дел по пропаганде безопасности дорожного движения» [4; 5], де визначаються поняття та основні напрями пропагандистської діяльності щодо забезпечення безпеки руху; М.В. Попова у своїй роботі «Организация, формы и методы пропаганды безопасности дорожного движения» розкриває завдання Державтоінспекції з підвищення безпеки дорожнього руху, форми та методи проведення роз'яснювальної роботи із забезпечення безпеки дорожнього руху, принципи підготовки та використання агітаційних матеріалів, а також організації масових заходів; М.Ю. Веселов «Адміністративно-правова профілактика дитячого дорожньо-транспортного травматизму в Україні» [6], де розроблено пропозиції щодо вдосконалення адміністративно-правової профілактики дитячого дорожньо-транспортного травматизму та їх впровадження в нормативне регулювання і практичну діяльність; В.А. Смородина «Организационно-правовые основы пропаганды безопасности дорожного движения», де проведено дослідження організаційно-правових основ пропаганди безпеки дорожнього руху; В.В. Новікова «Адміністративно-правові основи профілактики правопорушень правил дорожнього руху» [7], В.І. Жульова «Общественность в борьбе с дорожно-транспортными происшествиями» [8]. Можна також назвати наукову працю О.Л. Міленіна «Правосвідомість учасників дорожнього руху» [9], де обґрунтовується значення безпеки людини як базової та провідної ідеї, що має спрямовувати формування правової свідомості громадян у галузі дорожнього руху, забезпечення пріоритету загальнолюдських цінностей над суто інструментальними засобами регулювання дорожнього руху.

На підставі аналізу вищевказаних наукових досліджень ми бачимо, що проблема забезпечення профілактичної та пропагандистської діяльності є актуальною в наукових колах, однак необхідно зазначити, що українськими вченими такий феномен як пропаганда БДР взагалі не розглядався. Крім того, перелічені наукові праці не відповідають сучасній концепції безпеки дорожнього руху, не відповідають положенням реформ, які зараз проводяться в Україні, не врахований сучасний світовий досвід, коли формується європейський вектор розвитку нашої держави. З іншого боку, по-перше, без фундаменту наукових теоретичних досліджень неможливо оновити зміст діяльності держави в сфері забезпечення БДР, по-друге, у дослідника є широка база окремих наукових поглядів для поглибленого вивчення цієї проблеми.

Вперше визначення поняття «пропаганда безпеки дорожнього руху» надане І.К. Шахриманьяном, який визначає її «як діяльність, що проводиться державними органами та громадськими організаціями з метою попередження аварійності на автомобілотранспорті шляхом доведення до відома населення і зацікавленим посадовим особам відомостей, необхідних для безпечної участі в дорожньому русі, і переконання їх в обов'язковості ретельного дотримання правил, нормативів і стандартів у сфері дорожнього руху, а також моральних і етичних норм, виконання яких забезпечує загальну культуру дорожнього руху» [4, с. 10].

Пізніше цим же автором дається інше визначення: «діяльність, що проводиться державними органами та громадськими організаціями з метою попередження аварійності на автомобілотранспорті шляхом доведення до відома населення і зацікавленим посадовим особам відомостей, необхідних для безпечної участі в дорожньому русі, і переконання їх в обов'язковості ретельного

дотримання правил, нормативів і стандартів у сфері дорожнього руху, а також моральних і етичних норм, виконання яких забезпечує загальну культуру дорожнього руху». [5, с. 16].

З урахуванням сучасних реалій це визначення було б доцільно розширити, видозмінити, оскільки основні зусилля мають бути зосереджені не стільки на поширенні інформації, скільки на зміні з її допомогою свідомості учасників дорожнього руху. На думку О.Л. Міленіна, «правосвідомість у галузі дорожнього руху є одним із різновидів правосвідомості, що характеризує ставлення до правових явищ в окремій сфері людської життєдіяльності, виступає у вигляді цілісної системи поглядів, переконань, уявлень, оцінок, настроїв, почуттів як усього суспільства, так і окремих соціальних груп (передусім, учасників дорожнього руху), що спрямована на встановлення такого правового режиму, який гарантував би безпечну реалізацію прав і обов'язків під час дорожнього руху, повну беззастережну безпеку його учасників» [9]. Пропаганда володіє великим арсеналом методів переконання, метою застосування яких є вплив на погляди й ідеї суспільства.

Висновки. Проаналізувавши наведені вище твердження, на нашу думку, можна сформулювати таке визначення поняття «пропаганда безпеки дорожнього руху» – це послідовна цілеспрямована діяльність, орієнтована на закріплення у свідомості суспільства, системного поширення знань, що стосуються питань забезпечення безпеки дорожнього руху, роз'яснення законодавчих та інших нормативних правових актів, що регламентують поведінку учасників дорожнього руху. Вважаємо, що саме це визначення досить повно охоплює всі необхідні та суттєві ознаки притаманні пропаганді безпеки дорожнього руху.

Упорядкована достовірна щоденна інформація у вигляді пропаганди правових норм, що обмежують небезпечну поведінку учасників дорожнього руху, може значно вплинути на зменшення ДТП. При цьому її вплив важливий як на окремого індивіда суспільства, так і на соціальні групи суспільства. І в такому разі під впорядкованим, тобто цілеспрямованим і систематичним впливом на свідомість індивідів і суспільних груп, які формують у них стійкі уявлення, переконання і почуття в правовій сфері, розуміють пропаганду правових норм учасників дорожнього руху. Під час засвоєння пропагованих норм відбувається правове виховання учасників дорожнього руху.

На нашу думку, для успішної роботи проведення пропагандистської діяльності безпеки дорожнього руху необхідно доповнити законодавство статтею, в якій буде визначатися зміст поняття «пропаганда безпеки дорожнього руху».

Завершуючи, варто підкреслити, що застаріла тенденція монополізації контролю та попередження ДТП виключно спеціалізованими державними органами починає замінюватися спробами держави залучити до цієї діяльності все більше число місцевих громад, структур громадянського суспільства, вказуючи на те, що основною відмінною рисою цього підходу є погляд на управління як на процес, що виходить не тільки від держави, але є результатом узгодження зусиль різних чинників – державних і приватних. Такий підхід передбачає не примушення за допомогою сили або авторитету норми, а виявлення спільних інтересів, налагодження партнерських взаємин. Таким чином, об'єктом контролю стає не порушення правил дорожнього руху, а наслідки від ДТП, що зумовлює нові методи реагування.

Список використаних джерел:

1. Великий енциклопедичний словник. – М., 1997.
2. Пропаганда /В.П. Горбатенко// Політичний енциклопедичний словник. – Київ, 2004. – 736 с.
3. Юридична енциклопедія. // Шемшученко Ю.С.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://leksika.com.ua/10240925/legal/propaganda>
4. Шахриманьян И.К. Теоретические и организационные вопросы пропаганды безопасности дорожного движения. [Учебн. пособие]. – М., 1975. – 205 с.
5. Шахриманьян И.К. Деятельность органов внутренних дел по пропаганде безопасности дорожного движения. [Учебное пособие]. – М., 1979. – 174 с.
6. Веселов М.Ю. Адміністративно-правова профілактика дитячого дорожньо-транспортного травматизму в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / М.Ю. Веселов. – Донецьк, 2009. – 29 с.
7. Новіков В.В. Адміністративно-правові основи управління забезпечення безпеки дорожнього руху. – Львів, Львівський інститут внутр. справ., 1998. – 203 с.

8. Жулев В.И. Предупреждение дорожно-транспортных происшествий. – М., Юр. лит., 1989 г. – 220 с.

9. Міленін О.Л. Правосвідомість учасників дорожнього руху : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / О.Л. Міленін. – Х., 2001. – 19 с.

УДК 321.022 343.35

ДЕМ'ЯНЧУК В.А.

ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ СУБ'ЄКТІВ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

У статті визначено загальнотеоретичне поняття «суб'єкти антикорупційної політики», а також удосконалено класифікацію їх видів. Наголошено, що розмаїття наявних поглядів окремих вітчизняних та іноземних учених щодо класифікації вказаних суб'єктів створює певні проблеми усвідомлення їх справжнього місця та призначення у системі протидії корупції. Запропоновано розгорнуту класифікацію суб'єктів антикорупційної політики залежно від їх завдань та повноважень під час формування та реалізації цієї політики.

Ключові слова: корупція, запобігання корупції, протидія корупції, антикорупційна політика, суб'єкти антикорупційної політики.

В статье определено общетеоретическое понятие «субъекты антикоррупционной политики», а также усовершенствована классификация их видов. Указано, что разнообразие имеющихся взглядов отдельных отечественных и иностранных ученых по классификации указанных субъектов создает определенные проблемы осознания их настоящего места и назначения в системе противодействия коррупции. Предложена развернутая классификация субъектов антикоррупционной политики в зависимости от их задач и полномочий в формировании и реализации этой политики.

Ключевые слова: коррупция, предотвращение коррупции, противодействие коррупции, антикоррупционная политика, субъекты антикоррупционной политики.

The article deals with the general theoretical concept of the “subjects of anti-corruption policy”; the author has also improved the classification of their types. It has been emphasized, that the diversity of the existing points of view of certain domestic and foreign scholars regarding to the classification of the abovementioned subjects creates certain problems of perception of their actual place and purpose within the system of anti-corruption counteraction. The author has suggested enlarge the classification of the subjects of anti-corruption policy according to their tasks and powers in the formation and implementation of this policy.

Key words: corruption, prevention of corruption, counteraction to corruption, anti-corruption policy, subjects of anticorruption policy.

Постановка проблеми. Важливу роль у процесі вироблення нової парадигми державної антикорупційної політики відіграє інституціональний механізм, що здійснює адміністративно-правовий вплив на сферу публічних та приватних відносин в Україні. Варто наголосити,

© ДЕМ'ЯНЧУК В.А. – кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри кримінально-права і правосуддя (Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янука)